

Digby McLaren -mitali professori Phil Gibbardille

SAMULI HELAMA ja JUHA PEKKA LUNKKA

 Kolmas kansainvälinen stratigrafiakonferenssi (3rd International Congress on Stratigraphy – Strati2019; <http://www.strati2019.it/>) järjestettiin Milanon yliopistossa Italiassa heinäkuun ensimmäisellä viikolla tänä vuonna. Konferenssissa koettiin suomalaisittain merkittävä tapahtuma, kun heinäkuun neljäntenä päivänä järjestettiin yliopiston suuressa salissa tilaisuus, jossa Kansainvälinen stratigrafian komitea (International Commission on Stratigraphy, ICS) jakoi Digby McLaren ja ICS-mitalit. Arvostettu Digby McLaren -mitali myönnettiin tällä kerralla suurelle Suomen ystävälle professori Philip Gibbardille (kuva 1), joka työskentelee Cambridgen yliopistossa Englannista. ICS-mitalin saaja oli puolestaan professori Shuzhong Shen, joka työskentelee Nanjingin geologian ja paleontologian instituutissa Kiinassa.

ICS:n omien kriteerien mukaisesti Digby McLaren -mitalilla kunnioitetaan merkittävien saavutuksien pitkästä jatkunutta kansainvälistä uraa stratigrafian tutkimuksen tai opetuksen parissa¹. ICS:n mitaliperustelut nostivat esiin Phil Gibbardin ansiot ja merkityksen kvartaarigeologisessa tutkimuksessa. Perustelujen mukaan, hänen panoksensa uusien stratigrafisten käsitteiden ja menetelmien soveltamisessa kvartaarisedimenttitutkimuksissa on ollut erityisen merkittävää. Lisäksi perusteluissa kiitetään hänen kykyään soveltaa laajaa geologisiin perusperiaatteisiin nojaavaa menetel-

mäkirjoa kenostooisten, mantereille ja meriin kerrostuneiden sedimenttien tutkimuksessa.

Perusteluissa tuotiin niin ikään esille Phil Gibbardin ratkaiseva merkitys vuosituhannen vaihteen tienoilla käydyssä prosessissa, jonka tuloksena kvartaari ratifioitiin muodollisesti itsenäisenä geologisena kautena/systeeminä (Gibbard *et al.* 2010). Tämän jälkeen hän oli perustamassa ICS:n työryhmää, jonka tarkoituksena on pohtia jo pitkään kiistellyn ja ajankohtaisen antroposeenin asemaa kronostratigrafisessa luokittelussa. Monen muun toimen lisäksi Phil on toiminut ICS:n pääsihteerinä vuodesta 2016 lähtien. Palkintoperustelut ovat kokonaisuudessaan luettavissa ICS:n sivuilta².

Phil on monille meille tuttu ja hän onkin vaikuttanut maamme geologikunnassa jo viidellä eri vuosikymmenellä. Hänen tutkimuksensa Suomessa alkoivat vuonna 1975 Oulun yliopiston geologian laitoksella ja ovat jatkuneet siitä saakka yhteistyössä useiden suomalaisten geologien kanssa jo muutaman geologisukupolven verran! Vuosien varrella Philin ja hänen suomalaisten kollegojen Suomessa suorittamat tutkimukset ovat kohdentuneet erityisesti pleistoseenin stratigrafiaan sekä maamme jäätiköitymishistoriaan.

Phil on Helsingin yliopiston dosentti ja vuonna 2010 Phil promovoitii Helsingin yliopiston kunniatohtoriksi. Philin ansiot pelkätään suomalaisen geologian piirissä olisivat

1 <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-prizes>

2 <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-news-and-meetings/129-ics-medals-2019>

Kuva 1. Professori Phil Gibbard ja Digby McLaren -mitali.

nekin jo varsin laajapiirteisen työuran mitta, mutta ne kattavat hämmästyttävästi vain yhden siivun hänen mittavista kansainvälisistä saavutuksistaan. Kvartaarigeologian parissa toimiville Philin töistä saattaa tulla mieleen myös hänen, Jürgen Ehlersin ja Philip Hughesin toimittama järkälemäinen, yli tuhattisivuinen *Quaternary Glaciations – Extent and Chronology*-opus. Paitsi kivenkovana tiedemiehenä, moni tuntee Philin hänen ystävällisyydestään ja huomaavaisuudestaan, kuin myös keskustelukumppanina, jonka kanssa ajatuksia vaihtaessa vierähtää huomaamatta useampikin tovi.

Nyt viidennen kerran myönnetty mitali on nimetty kanadalaisen geologin Digby McLarenin (1919–2004) kunniaksi. Monien hallinnollisten ja järjestötehtäviensä lisäksi McLaren tuli tunnetuksi erityisesti massasukupuutoihin sekä devonikauden paleontologiaan kohdistuneista tutkimuksistaan. Hän myös johti työryhmää, jonka saavutuksena oli ensimmäinen ”kultaisella piikillä” merkitty ja

GSSP-periaatteen (Global Boundary Stratotype Section and Point) mukaisesti määrätty kronostratigrafisten yksikköjen välille muodollisesti asetettu raja, ts. siluri- ja devonikausien välinen raja.

Ensimmäisen kerran samainen mitali jaettiin Kansainvälisen geologisen unionin konferenssissa vuonna 2004, missä myös Digby McLaren oli vielä itse paikalla kunnioittamassa tilaisuutta (Hattersley-Smith 2007, Price 2007). Phil on nyt ensimmäinen erityisesti kvartaarigeologian parissa uransa tehnyt Digby McLaren -mitalin saaja.

Kansainvälisen stratigrafian komitean jakaman Digby McLaren -mitalin saajat vuosina 2004–2019:

2004	Jan Hardenbol	Houston, Texas, Yhdysvallat
2008	Carlton Brett	Cincinnati, Ohio, Yhdysvallat
2012	Stig Bergström	Columbus, Ohio, Yhdysvallat
2015	Andrew Miall	Toronto, Kanada
2019	Phil Gibbard	Cambridge, Yhdistynyt kuningaskunta

Onnittelemme Philiiä ansaitusta kunnianosoituksesta ja uskomme, että suomalainen geologikunta yhtyy näihin onniteluihin!

Kirjallisuus

- Ehlers, J., Gibbard, P.L. ja Hughes, P.D. (toim.), 2011. *Quaternary Glaciations – Extent and Chronology. Developments in Quaternary Science, Volume 15.* 1126 s.
- Gibbard, P.L., Head, M.J., Walker, M.J.C. ja The Subcommittee on Quaternary Stratigraphy, 2010. Formal ratification of the quaternary System/Period and the Pleistocene series/epoch with a base at 2.58 Ma. *Journal of Quaternary Science* 25:96–102.
- Price, R.A., 2007. Memorial to Digby Johns McLaren (1919–2004). *Geological Society of America Memorials* 36:17–22.
- Hattersley-Smith, G., 2007. Digby Johns McLaren. 11 December 1919–8 December 2004: Elected FRS 1979. *Biographical Memoirs of Fellows of the Royal Society* 53:237–246.